

EL VIH/SIDA a LA LITERATURA

Per RODOLFO VARGAS

Pesta, lepra, còlera, tifus, febre groga, malària, grip espanyola ... pandèmies i epidèmies que van deixar el seu rastre en la literatura. Des de l'Antic Testament fins al present, no han faltat escriptors que les documentessin o se'n fessin ressò encara que només fos incidentalment (com és el cas de Boccaccio en el seu *Decameró* i Geoffrey Chaucer en els seus *Contes de Canterbury*). Els principals: Homer, Sòfocles, Tucídides, Procopi, Giovanni Villani, Petrarca, Maquiavel, Samuel Pepys, Daniel Defoe, Heine, Chateaubriand, Manzoni, Charlotte Brontë, Jens Peter Jacobsen, Zola, Marcel Schwob, Stevenson, Jack London, Gabriel Miró, Anton Txèkhov i Giovanni Verga. També hi ha les novel·les (generalment d'anticipació) sobre epidèmies de ficció: la més coneguda, potser *L'amença d'Andròmeda* de Michael Crichton; les més absurdes, totes les que tenen a veure amb apocalipsi zombies.

Però la sida, la gran pandèmia de finals del segle XX, ha produït i segueix produint tal quantitat d'obres literàries (no confondre amb la literatura mèdica sobre el VIH/sida, de per si ingent), que es podria parlar ja d'un subgènere propi. En menys de trenta-cinc anys, s'ha escrit molt al voltant del tema, que ja té els seus propis clàssics: Hervé Guibert, Oscar Moore, Guillaume Dustan... Aquest article no pretén (no podria) ser exhaustiu. Existeixen, en efecte, centenars i centenars de títols publicats —de més o menys mèrit literari— en diversos idiomes. Aquí

anem a referir-nos a uns quants que ens semblen més emblemàtics i representatius en les diferents llengües, per la seva originalitat, el seu impacte, la seva acceptació pels lectors. Com tota selecció, aquesta és discrecional, de manera que pot ser que s'hi trobin a faltar obres que, segons el parer del lector, s'haurien d'haver fet constar, i de l'omissió demanem disculpes des d'ara.

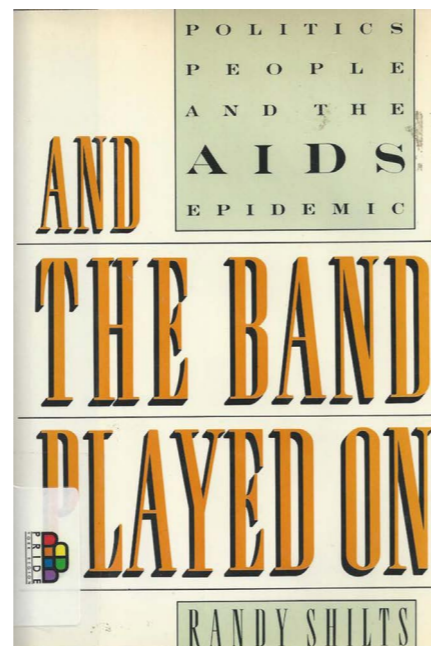
1985

El teatre va ser el primer a abordar obertament el tema de la sida. Dues obres pioneres van ser representades a Nova York el 1985: el 10 de març *As Is* de William M. HOFFMAN (1939-2017) i el 21 d'abril *The Normal Heart* de l'activista Larry KRAMER (1935). Posteriorment, en aquest mateix any, ambdues peces van ser publicades en forma de llibre i se'n farien sengles versions per a la pantalla. Es tracta de veritables fites literàries, per tractar obertament sobre un tema del qual molt pocs s'atrevien a parlar en un moment en què la malaltia començava a fer estralls als Estats Units. A Madrid es va estrenar en castellà per al teatre, *Un corazón normal* (2014), sota la direcció de Jesús Amate.

1986

El 25 de juliol de 1985, el galant de Hollywood mundialment admirat, Rock Hudson (1925-1985), revelava a París que patia de sida. La notícia va fer ensorrar un dels grans mites de l'*star-system*, però va servir per donar un rostre cèlebre i rellevància

internacional a la malaltia, de la qual no només se sabia poc o gens fora dels Estats Units, sinó de la qual es preferia ignorar tot. Un any més tard, al juliol de 1986, sortia a la llum la biografia de l'actor escrita per Sara Davidson (1943), *Rock Hudson: His Story* (William Morrow & Co). Es tracta del primer llibre que ofereix un testimoni real del procés degeneratiu de la sida. Va ser publicat simultàniament en castellà a Espanya (Planeta) i l'Argentina (Editorial Sud-americana) amb el títol *Rock Hudson. Su historia*.

1987

• Dominique FERNANDEZ (1929): *La gloire du paria* (Grasset). Novel·la. La sida com a tragèdia i sofriment que autèntifica i fa triomfar l'amor dels exclosos. Publicat en castellà com *La gloria del paria* (Lumen) el 1988.

• Guy HOCQUENGHEM (1946-1988). Novel·lista, assagista, professor i activista gai, va escriure dos llibres en els quals aborda el tema de la sida. El primer és *Eve* (Albin Michel, 1987) i tracta del deteriorament inexorable com a ocasió per buscar les pròpies arrels i el sentit de la vida. El 1994, veuria la llum pòstumament *L'Amphithéâtre des morts, mémoires anticipées* (Gallimard), el qual se situa en 2018 per explicar els seus records d'infància, joventut, amors, viatges, vida en comunes mentre, molt debilitat per una malaltia innominada (òbviament la sida), es va acostant a la mort.

• Alain Emmanuel DRULHA (1949-1988): *Corps à corps, journal de SIDA* (Gallimard). La rebel·lió quotidiana contra el mal a què un malalt no es resigna.

• Randy SHILTS (1951-1994): *And the Band Played On: Politics, People, and the AIDS Epidemic* (St. Martin's Press). Crònica de la descoberta i propagació de la sida i de la indiferència dels polítics i la ignorància dels mitjans davant del que era percebut com una malaltia del col·lectiu gai. Es va dur a la petita pantalla el 1993. La pel·lícula es va estrenar a Espanya com *En el filo de una duda*, el mateix nom sota el qual es va editar el llibre en castellà per Ediciones B, tots dos el 1994.

• Joseph HANSEN (1923 - 2004): *Early Graves* (The Mysterious Press). Thriller detectivesc sobre un assassinat en sèrie d'homes afectats de sida a Los Angeles i els entorns.

1988

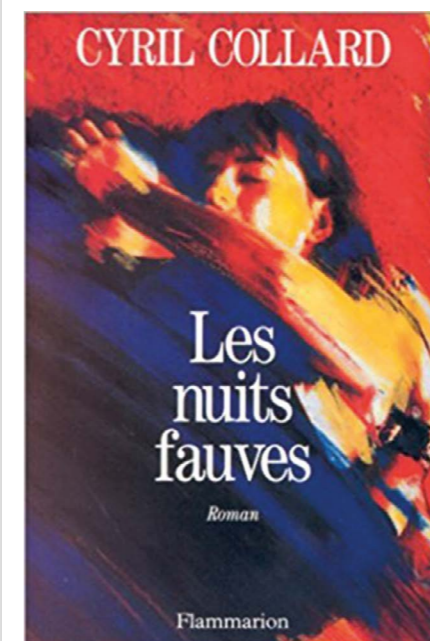
• David B. Feinberg (1956-1994): *Eighty-Sixed* (Viking). La vida gai a Nova York abans i després de l'esclat de la sida vista per un universitari gai i jueu.

• Christopher DAVIS (1950): *Valley of the Shadows* (St. Martin's Press). Un jove gai explica la història del

seu amor —de vegades turbulenta— amb el seu xicot. Tots dos contrauen la sida.

• George WHITMORE (1945-1989): *Someone Was Here: Profiles in the AIDS Epidemic* (Plume). L'autor (ell mateix seropositiu) traça —sobre la base de entrevistes— les històries d'homes i dones amb sida i com ells i les seves famílies fan front a la tragèdia.

• Paul MONETTE (1945-1995): *Borrowed Time: An AIDS Memoir* (Harcourt Brace Jovanovich). Un grup d'amics madura i estreny les seves relacions al voltant d'una parella gai malalta.

1989

• Susan SONTAG (1933-2004): *AIDS and Its Metaphors* (Farrar, Straus and Giroux). Important assaig sobre com les actituds davant la sida es construeixen socialment a través de metàfores convencionalment acceptades: militars (defensa, agressió, guerra), invasió, pol·lució, càstig, plaga. En castellà es va publicar com *El sida y sus metáforas* (Muchnik, 1989).

• Pier Vittorio TONDELLI (1955-1991): *Camere separate* (Bompiani). Novel·la —en gran part autobiogràfica— sobre un escriptor

gai presa del dolor per la pèrdua del seu company mort de sida. L'edició catalana va aparèixer el 2002: *Habitacions separades* (Angle Editorial). En castellà es va publicar sota el títol *Habitaciones separadas* (Barataria) el 2007.

• Cyril COLLARD (1957-1993). Obertament bisexual, aquest escriptor, fotògraf, director i actor francès deu la seva celebritat al llibre *Les nuits fauves* (Flammarion, 1989), on parla sense pudors de la seva vida sexual desenfadada i arriscada, que el porta a contraure la sida i a mantenir una relació tòxica amb una jove obsessionada amb ell i una altra de paral·lela amb un noi àrab de qui està enamorat. Va ser adaptat com a guió per a la pel·lícula del mateix títol estrenada a França el 1992 i que li valdria quatre premis César. Ja el 1987 havia publicat la novel·la *Condamné amour* (Flammarion), en la qual tracta sobre un escriptor que es mou entre relacions heterosexuales i homosexuals i acaba per contraure un virus letal (que no s'anomena, encara que és evident que es tracta del virus de la sida). El 1993 va aparèixer *L'Ange sauvage, carnets* (Flammarion), obra pòstuma en forma de diari, testimoni de la recerca de si mateix, de les fonts de la creació literària i d'una espiritualitat. Cap al final, constata el deteriorament causat per la malaltia, en el que es revela una carrera cap a la mort. En castellà se'n van publicar *Condenado amor* (Círculo de Lectores, 1995) i *Noches salvajes* (Tusquets, 1993; Círculo de Lectores, 1994). En català se'n va editar *Les nits salvatges* (Columna, 1993).

• Carlos DEL BUSTO, pseudònim del polític Pedro DE SILVA (1945): *Proyecto Venus letal* (Júcar). Un periodista és advertit d'una greu amenaça universal per un antic company de col·legi, que mor de manera estranya. Decideix inves-

tigar i descobreix una gran conspiració de poder que explica l'origen de la sida.

- Michael KLEIN (1958), compilador: *Poets for Life: Seventy-six Poets Respond to AIDS* (Crown Publishing Group). Antologia de poemes sobre la sida i del seu impacte en la societat, la política i les relacions interpersonals. El 1997, al costat de Richard McCann (1949), va publicar una nova antologia: *Things Shaped in Passing: More Poets for Life Writing from the AIDS Pandemic* (Persea Books).

1990

- Dominique LAPIERRE (1931): *Plus grands que l'amour* (France Loisirs). Potser la millor novel·la sobre la història de la sida en els primers temps de la pandèmia, amb dades rigoroses i mesurat dramatisme. El mateix any de la seva aparició a França va ser publicada la versió castellana *Más grandes que el amor* (Planeta / Seix Barral), que ha conegut diverses edicions.
- Jean-Luc LAGARCE (1957-1995): *Juste la fi du monde* (Les Solitaires Intempestifs). Obra teatral en què un malalt de sida torna després d'anys a la casa paterna per anun-

ciar als seus que s'està morint. La seva presència revifa tensions i acaba marxant sense dir res. D'ella va fer l'adaptació cinematogràfica homònima el director canadenc Xavier Dolan el 2016. Editada en castellà el 2017 amb el títol *Tan sólo el fin del mundo* (Dos Bigotes).

- Hervé GUIBERT (1955-1991). És potser l'autor en qui la sida ha tingut major incidència en la seva obra literària. Gai declarat, va tenir diverses relacions amb diferents homes, entre els quals destaca el filòsof i escriptor francès Michel Foucault (1926-1984). El 1988 es va assabentar que estava malalt de sida. Va revelar el seu mal en el llibre —ja clàssic— *À l'ami qui ne m'a pas sauvé la vie* (Gallimard, 1990), on narra el procés de la malaltia d'un amic i la seva pròpia infecció. El 1991 va publicar la segona novel·la de la que seria la "trilogia de la sida", *Le Protocole compassionnel* (Gallimard), on narra la seva lluita personal contra la malaltia que l'està portant a la mort, descriu el microcosmos hospitalari i dona compte del seu viatge a l'illa d'Elba com a evasió. Guibert va morir a finals d'aquell any, dues setmanes després d'un intent fallit de suïcidi. *L'Homme au chapeau rouge*, tercer títol de la trilogia, va aparèixer pòstumament (Gallimard, 1992). Aquí relata les seves trobades amb Balthus i Miquel Barceló en el context d'una intriga de ficció sobre la desaparició d'un marxant d'art, que li serveix per evadir-se de la terrible realitat del seu estat terminal. A d'altres dues obres (ambdues pòstumament) Guibert va tractar la sida: *Cytomégalovirus, journal d'hospitalisation* (Éditions du Seuil, 1992), diari de la complicació per infecció de citomegalovirus (que va estar a punt de fer-li perdre la vista), i *Le Mausolée des amants. Journal 1976 - 1991* (Gallimard, 2001), diari íntim sobre les seves

relacions masculines i on fa constar la seva infecció per sida. Traduccions al castellà de les obres d'Hervé Guibert: *Al amigo que no me salvó la vida* (Tusquets, 1991; Círculo de Lectores, 1992), *El protocolo compasivo* (Tusquets, 1992). En català s'ha publicat *L'home del barret vermell* (Club Editor, 2010).

La sida, la gran pandèmia de finals del segle XX, ha produït i segueix produint tal quantitat d'obres literàries, que es podria parlar ja d'un subgènere propi.

1991

- Oscar MOORE (1960-1996): Un altre autor molt important en el panorama de la literatura sobre la sida. El 1991 va publicar la seva novel·la *A Matter of Life and Sex* (Paper Drum) encara que sota el pseudònim d'Alec F. Moran, anagrama de "roman à clef" (novel·la en clau). A l'any següent, va ser editada per Dutton Books amb el seu nom real. Es tracta d'un relat autobiogràfic, en el qual Moore explica com un jove gai es fa home, la seva primerenca iniciació sexual gai, les seves relacions a l'escola, la seva vida al Londres gai dels primers vuitanta, la seva incursió en la prostitució masculina, les seves trobades sexuals, el seu diagnòstic de sida i com ho viu en relació a la seva mare, la seva família i altres amics també infectats. Únic llibre que va escriure, li va donar, però, la fama. Va ser traduït al castellà i publicat com *Un asunto de vida y sexo* per Ediciones B el 1992.
- Martha HUMPHREYS (1943): *Until Whatever* (Houghton Mifflin).

Una jove de disset anys, desafiant l'oposició de la seva mare, els seus millors amics i els altres estudiants, intenta reprendre la seva antiga amistat amb una companya de classe que ha contret la sida i pateix exclusió per això.

1992

- Reinaldo ARENAS (1943-1990): *Antes que anochezca* (Tusquets). Autobiografia pòstuma de l'escriptor gai cubà, que va patir persecució i va ser detingut i condemnat a treballs forçats pel règim castrista sota l'acusació d'homosexual i dissident. Exiliat de l'illa amb l'anomenat "Èxode del Mariel", va arribar el 1987 a Nova York on es va dedicar a escriure i, contagiats de la sida, va acabar suïcidant-se.
- Josep GÒRRIZ (1956): *Adéu, Cecília* (Empúries). La problemàtica de la sida entre els joves i la societat catalana de principis dels noranta.
- Tony KUSHNER (1956): *Angels in America: A Gay Fantasia on National Themes. Millenium Approaches* (Nick Hern Books). Obra teatral que parla dels efectes de la sida als Estats Units de l'època Reagan. Va ser representada el 1991 a Nova York i va guanyar el Pulitzer de 1993 en art dramàtic. Amb aquesta peça en versió catalana, Josep M. Flotats va inaugurar el 1996 la primera temporada del Teatre Nacional de Catalunya. El llibre va ser editat en català per Llibres de l'Índex: *Àngels a Amèrica. El Mil·lenni s'acosta* (1997). Kushner va escriure'n una segona part: *Angels in America: Perestroika* (Theatre Communications Group, 1993), representada el 1993 també a Nova York. El 2003 les dues parts van ser produïdes com a minisèrie de televisió i el 2004 el compositor Peter Eötvös va presentar *Angels in America* com una òpera lírica al Teatre del Châtelet de París.

1993

- Chufo LLORENS (1931): *La otra lepra* (Ediciones B). Història de dues famílies a qui el destí fa entrecreuar-se. Al País Basc i Múrcia, dues dones perden els seus marits. Els seus respectius fills es coneixen a Madrid i s'enamoren, però tots dos emmalalteixen de sida. Les seves mares es troben i descobreixen que les uneix la mateixa desgràcia, a la qual hauran de fer front.
- Brett SHAPIRO (1955): *L'intruso* (Feltrinelli). Un escriptor i periodista nord-americà coneix un corresponsal italià amb un fill adolescent. Neix l'amor entre tots dos i decideixen casar-se pel ritu jueu i anar-se'n a viure junts amb un nen que l'escriptor ha adoptat. La vida quotidiana d'aquesta família no convencional i provocadora es veu pertorbada per l'entrada en ella d'un intrús: la sida.

1994

- Mario BELLATIN (1960): *Salón de belleza* (Jaume Campodónico Editor). Publicada originalment al Perú, a Espanya va veure la llum aquesta novel·la curta el 1999, editada per Tusquets. Un jove fa diners en el curs dels seus viatges i, tornant al seu poble, obre un saló de bellesa, que encobreix la seva doble vida, però acaba esdevenint un *moridero* per a malalts terminals de sida. Al final, el protagonista revela que ha contret la malaltia dels seus hostes, fet que l'aboca a la solitud i a una destinació ingrata.
- Markus COMMERÇON (1963-1996): *AIDS. Mein Weg ins Leben* (Bitter Verlag). L'autor relata la seva experiència com a malalt de sida.
- Françoise BARANNE (1962): *Le couloir. Une infirmière au pays du sida* (1994). L'àrdua experiència d'una infermera en un centre parisienc de prevenció de la sida entre 1984 i 1992.

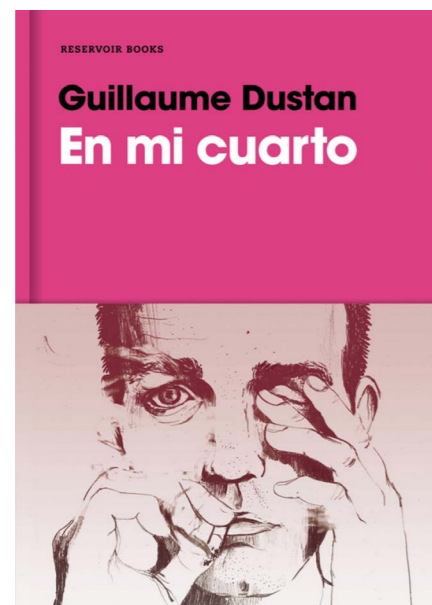

1995

- Timothy CONIGRAVE (1959-1994). Actor, escriptor i activista australià, va escriure el llibre autobiogràfic *holding the Man* (publicat pòstumament per Penguin Group), on exposa la seva relació amorosa i marital de quinze anys amb el jugador de futbol australià John Caleo (1960-1992), des que es coneixen en un col·legi catòlic de Melbourne fins a la mort d'aquest per sida. Conigrave va acabar l'obra poc abans de la seva pròpia mort, també deguda a complicacions de la sida. En castellà va ser publicada amb el títol *Amando en tiempo de silencio* (Egales, 2002). El 2015 va ser portada a la pantalla amb dues produccions: la pel·lícula *holding the Man* (dirigida per Neil Armfield) i el documental *Remembering the Man* (dirigida per Nickolas Bird i Eleanor Sharpe).
- Alessandro GOLINELLI (1963): *Kurt sta facendo la farfalla* (ES). Un jove descobreix que és seropositiu, però troba el suport de la seva germana i un tirador de cartes, i s'enamora d'un noi que viu amb dues lesbianes. Tot d'una comença a veure's abandonat per tots i decideix preparar-se pel desinterès

total, com si es tanqués en una cri-sàlide com a avantsala d'una altra forma de vida.

• Michael KEARNS (1950): *T-Cells & Sympathy: Monologues in the Age of Aids* (Heinemann Drama). A través de 34 monòlegs, l'autor mostra les vides de persones seropositives de diferent edat, raça, classe i preferència sexual més enllà del seu estat de salut. El 1997 va sortir l'edició en català, Cèl·lules T i simpatia (Llibres de l'Índex).

1996

• Pedro LEMEBEL (1952 - 2015): *Loco afán: crónicas de sidario* (LOM Ediciones). Cròniques relacionades amb la marginalitat de l'homosexualitat, la sida i el travestisme a Xile.

• Josep M. ORTEU (1960): *En companya de la meua solitud* (Llibres de l'Índex). Diari d'un gai de la generació dels que estan morint de sida en el primer país d'Europa amb més casos d'infecció, enmig del silenci, la deseducació i la ineptitud sanitària.

• Guillaume DUSTAN (1965-2005). Nascut com William Baranès, va tenir una existència convencional de jove burgès fins a 1989, quan li va ser diagnosticada la sida i va decidir portar una doble vida: de

dia, com a conseller de tribunal administratiu; de nit, com a freqüentador de l'ambient gai parisenc, en el qual es lliurava a pràctiques sexuals de risc i per on va entrar al món de la droga. Entre 1996 i 1999 va publicar la segona trilogia gai de la literatura francesa sobre la sida ("trilogia autopornogràfica" li'n deia ell): *Dans ma chambre* (Éditions POL, 1996), *Je sors ce soir* (Éditions POL, 1997) i *Plus fort que moi* (Éditions POL, 1998). En ella —veritable apologia de la seva homosexualitat dissoluta— parla de la vida sexual accelerada d'un jove parisenc, reivindica la vida de nit, la seva fauna i els seus excessos i, en fi, narra el seu propi viatge sexual (la seva "Odissea") fins que, descobrint que està infectat pel virus de la sida, fa d'aquesta trajectòria un al·legat d'existència. En els seus tres successius relats el VIH està present com a rerefons: *Nicolas Pages* (Balland, 1999), *Génie divin* (Balland, 2001), *LXIR ou Dédramatison la vi cotidièn* (Jacob Duvernet, 2002). Dustan es va veure embolicat en polèmica per la seva defensa del *bareback* o sexe "a pèl" (sense protecció). Va morir als 39 anys d'una embòlia pulmonar deguda a una intoxicació medicamentosa involuntària. Dels seus llibres només s'han publicat en castellà *Esta noche salgo* (Tempes-tad, 1997) i *En mi cuarto* (Reservoir Books, 2016).

• Robert SALADRIGAS (1940): *La mar no està mai sola* (Columna-Proa). Un escriptor que va ser mariner es troba postrat en una clínica de Barcelona consumit per la sida. En els seus últims dies fa un repàs de la seva vida.

• Christophe HONORÉ: *Tout contre Léo* (L'École des loisirs). Un adolescent veu plorar als seus pares i s'assabenta que el seu germà gran té sida. El 2002 l'autor va dirigir la pel·lícula del mateix títol.

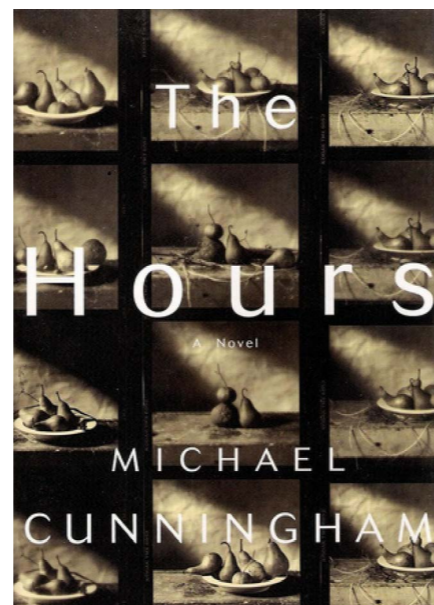
• SAPPHIRE, pseudònim de Ramona Lofton (1950): *Push* (Alfred A. Knopf). Tracta sobre una adolescent obesa que viu amb la seva mare maltractadora i pateix *bullying* a l'escola. El seu pare va abusar sexualment d'ella i mor de sida. En fer-se les proves, la noia resulta ser seropositiva. La novel·la va ser portada al cinema com *Precious* (2009), dirigida per Lee Daniels, i va obtenir dos premis Oscar en 2010.

1997

• Valeria PIASSA POLIZZI (1971): *Depois daquela viagem* (Àtica).

Diari d'una noia brasilera que contreu la sida als 16 anys i ha d'aprendre a conviure amb ella.

• Maurizio GREGORINI (1959): *Il male di Dario Bellezza. Vita e morte di un poeta* (Castelvecchi). Testimoni únic i de primera mà del drama dels últims dies i la mort per sida del conegut poeta i autor teatral gai italià Dario Bellezza (1944-1996). El 2006 Stampa Alternativa va treure una edició ampliada i el 2016 Castelvecchi va fer el mateix.

1998

• Antonio SANTA ANNA (1963): *Los ojos del perro siberiano* (Norma S.A.). Ezequiel, jove de Buenos Aires, marxa de casa dels seus pares

i contreu la sida. El seu germà se n'assabenta i decideix tenir cura d'ell en els anys que li quedin de vida. Mentre la família nega la malaltia, la relació entre els germans es fa profunda i Sacha, el seu gos de raça siberiana, alleuja els moments de depressió d'Ezequiel.

• Jordi DE MANUEL (1962): *El Pes de la por* (Alfaguara). Un jove jugador de handball descobreix que el seu entrenador té la sida quan aquest li dona a llegir el seu diari. La notícia se sap i desconcerta al grup d'amics del noi que juguen en el seu equip.

• Michael CUNNINGHAM: *The Hours* (Farrar, Strauss and Giroux). Un escriptor d'èxit s'està morint de sida. Va ser abandonat de menut per la seva mare, farta d'una vida mediocre segons *l'American way of life* i que només es va portar amb ella una edició de *La Sra. Dalloway* de Virginia Woolf, autora a la qual la depressió havia portat al suïcidi. L'escriptor decideix posar fi als seus dies per no seguir contemplant el seu propi deteriorament. La seva millor amiga lesbiana tracta de contactar amb la seva mare, que arriba massa tard. Aquesta obra, que va guanyar el Pulitzer el 1999 va ser editada en castellà com *Las horas* (El Aleph, 2003) i en català, titulada *Les hores* (Edicions 62, 2003). Se'n va fer el 2002 la versió cinematogràfica dirigida per Stephen Daldry.

1999

• Colm TÓIBÍN (1955): *The Blackwater Lightship* (Picador). A la Irlanda de començaments dels 90, tres dones (àvia, mare i filla) decideixen tenir cura juntes del fill, que està morint-se de sida i a qui freqüenten dos amics. Els sis han d'aprendre a arribar a acords deixant a part les seves emocions i susceptibilitats per conviure serenament i enfrontar junts la trista

perspectiva que tenen davant.

• Marc PATTACINI (1964): *Punto e capo. Il virus dell'utopia è più forte dell'HIV* (Feltrinelli). Un grup de malalts de sida es reclou en l'antiga base militar abandonada d'una illa de la Mediterrània juntament amb metges, psicòlegs, sacerdots i voluntaris. L'experiència els transforma a tots i comproven que la convivència és possible.

2000

• Saul BELLOW (1915-2005): *Ravelstein* (Viking Press). El Nobel de Literatura canado-estatunien escriu sobre el professor universitari Abe Ravelstein, en realitat el filòsof conservador Allan Bloom, gran amic de Bellow, de qui revela l'homosexualitat i les circumstàncies de la seva mort per sida el 1992. En castellà Alfaguara va publicar el llibre el 2000 amb el mateix títol.

• Edmund WHITE (1940): *The married man* (Alfred Knopf). Un nord-americà que viu a París troba al gimnàs un jove francès de qui s'enamora i amb qui se'n va a viure. El francès contreu la sida i comença un llarg viatge de la parella per evadir-se de la terrible realitat.

• Maria Antònia OLIVER (1946): *Tallats de lluna* (Edicions 62). Història d'amor homosexual en circumstàncies extremes determinades per la malaltia incurable. El VIH i el deteriorament físic progressiu fan aflorar les pors i les inseguretats dels protagonistes.

2001

• Fernando VALLEJO (1942): *El desbarrancadero* (Alfaguara). El germà de l'autor, portador del VIH, s'està morint. Metàfora de la mort: la fi d'una vida en una casa abocada a la destrucció en un país (Colòmbia) que s'ensorra.

• Tom SPANBAUER (1946): *In the City of Shy Hunters* (Grove). Un noi de l'Oest dels Estats Units, insegur

LLIBRERIA
ANTINOVS

des de 1997

Casanova, 72

08011 Barcelona

Tel. 93 301 90 70

libreriaantinovs@yahoo.es

www.antinovslibros.com

Blog i xarxes socials

de la seva sexualitat i tímid, decideix anar-se'n a viure a Manhattan, on coneix una *drag-queen* afroamericana, amb la qual aprèn a ser ell mateix. Però l'epidèmia de sida amenaça de destruir-ho tot.

2007

• Armistead MAUPIN (1944): *Tales of the City VII. Michael Tolliver Lives* (Harper Collins). Havent sobreviscut a l'epidèmia de sida —que es va endur molts dels seus amics—, Michael Tolliver decideix gaudir dels plaers de la vida. El llibre forma part de la sèrie de nou novel·les de temàtica gai *Tales of the City*, que va donar celebritat a Maupin.

2011

• Alexandre BERGAMINI (1968): *Sang damné* (Seuil). Evocació dels trenta primers anys de la pandèmia, en comparació amb els camps d'extermini nazi.

2012

• John IRVING (1942): *In One Person* (Simon & Schuster). La maduració d'un home bisexual i l'acceptació de la seva identitat sexual en plena pandèmia de sida.

2015

• Nicola GARDINI (1965): *La vita non vissuta* (Feltrinelli). Un professor de llatí, casat i pare d'una filla, coneix un jove pintor de talent, de qui s'enamora i que li transmet el VIH, posant en qüestió tot el seu món interior i la seva vida afectiva.

• Baptiste NAITO (1982): *Le patient zéro* (Éditions de l'Aire). Narra la vida diària d'un assistent de vol de Swissair que descobreix que és portador del virus de la nova i desconeguda malaltia —la sida— i no pren precaucions en les seves nombroses relacions sexuals.

• Jordi PIJOAN-LÓPEZ (1970): *Els àngels de Soar* (Llibres de l'Índex).

Viatge a través de la història de la sida i la lluita pels drets civils dels homosexuals als Estats Units de l'era Reagan. Es planteja, entre altres coses, si la pandèmia va ser un experiment de guerra biològica per frenar la reivindicació d'aquests drets. És només un aspecte d'una sèrie de conspiracions des del poder.

2016

• Rafael CHIRBES (1949 - 2015): París-Austerlitz (Anagrama). Novel·la pòstuma que parla de la relació desigual de dos homes molt diferents, en les vides dels quals irromp la sida (encara que l'autor no l'anomena així, substituint-ho per "sarcoma de Kaposi"). L'amant malalt mor en l'abandó, mentre el supervivent no pot alliberar-se del sentiment de culpa.

2017

• José Luis PLAZA CHILLÓN (1964): *Arte y sida en Nueva York. La pasión gay de Delmas Howe* (Biblioteca Nueva). Interessant assaig sobre l'evolució dels temes de la iconografia gai determinada per les conseqüències de la sida a la

comunitat artística novaiorquesa, especialment com ho reflecteix l'obra pictòrica de Delmas Howe.

• Sebas MARTÍN (1960): *Estoy en ello. Edición ampliada* (La Cúpula). Còmic sobre les aventures de Salvador i el seu grup d'amics a la Barcelona contemporània. En un dels episodis es narra la malaltia i mort per sida de l'amant del seu oncle gai.

2018

• Joyce BRABNER (1952): *SECOND AVENUE CAPER: When Goodfellas, Divas and Dealers Plotted Against the Plague* (Hill and Wang & Farrar, Straus and Giroux). Novel·la gràfica amb vinyetes de Mark Zingarelli, que explica la història d'un grup d'artistes i activistes de la primera generació que va fer front a la sida, compromès en despertar consciències i emprendre accions arriscades i rocambolesques per vèncer la plaga. Ha aparegut en versió castellana com *Trapicheos en la Segunda Avenida. Cuando mafiosos, divas y camellos conspiraron contra "la plaga"* (Dos Bigotes).

Complices
LIBRERIA

Llibreria gai i lesbiana
LLIBRES, REVISTES I DVD'S
en castellà, català i d'importació

C/ Cervantes, 2
08002 BARCELONA
Telf: 934 127 283
www.libreriacomplices.com
complices@libreriacomplices.com

EN LA MORT d'UN GRAN HOMÒFIL A QUI DEVEM MOLT

Per ARMAND DE FLUVIÀ

André Baudry. LA REPUBBLICA.IT

André Baudry (Rethondes, 1922 - Nàpols, 2018), editor, professor de filosofia, fundador i director de la primera revista de cultura homosexual *Arcadie*, el 1954, ha mort als 95 anys, a Nàpols on, després de tancar la revista, el 1982, va anar a viure amb el company de la seva vida.

Baudry havia explicat a l'escriptora Marguerite Yourcenar que *Arcadie* anava dirigida "a tots els aïllats, a tots els abandonats i a totes les persones infelices, per tal de portar-los una presència. Des del principi va tenir el recolzament o la col·laboració de Roger Peyrefitte, Jean Cocteau, Michel Foucault, André du Dognon, Robert Merle i altres.

La revista va sofrir censures i va ésser prohibida als menors, i el 1955 Baudry va ésser jutjat per ultratge als bons costums, però no va ésser condemnat. Va arribar a tenir entre 1.300 i 10.000 subscriptors (entre els quals m'hi comptava), que s'integraven a l'associació CLESPALA (*Club littéraire et scientifique des pays latines*), a la seu de la qual es feien tota sèrie d'activitats (conferències, balls, teatre, cinema, sopars, etc.), i va reanomenar la revista com *Mouvement Homophile de France*. No li agradava la denominació "homosexual" perquè donava massa èmfasi al sexe, i la va substituir per "homòfil".

Quan a partir del maig del 68 van començar a sorgir els col·lectius de caràcter revolucionari i el 1971 va néixer el FHAR (*Front Homosexuel d'Action Révolutionnaire*), *Arcadie* va ésser considerada per les noves generacions com reformista, va anar perdent influència i Baudry va ésser molt criticat.

A Catalunya, les dones i homes gais li devem molt per tot el que va fer. El vaig conèixer per la meua amistat amb dos importants benefactors de l'Institut Lambda: Rafael Rosillo i Joan Campmajó (q.e.p.d.) i gràcies a ells em vaig subscriure a *Arcadie*.

Quan el 1970 es va presentar a les Corts franquistes l'avantprojecte de llei de Perillositat i Rehabilitació Social, vaig demanar a André que ens ajudés i, des de París, va enviar a tots els procuradors en Corts material sobre llei i homosexualitat, que va servir perquè hi hagués un debat sobre el tema i el resultat va ésser que en comptes d'ésser uns perillosos socials pel fet d'ésser homosexuals, només ho fossin aquells que cometessin actes d'homosexualitat. Va ser el primer gran èxit que el MELH (*Movimiento Español de Liberación Homosexual*) va aconseguir. També, gràcies a ell, la revista AGHOIS la rebien, des de París, llurs subscriptors.

Descansa en pau, amic André.